

REPUBLIKA SRPSKA
VLADA

PRIJEDLOG
(po hitnom postupku)

ZAKON
O PODSTICAJIMA U PRIVREDI REPUBLIKE SRPSKE

Banja Luka, novembar 2024. godine

Prijedlog
(po hitnom postupku)

ZAKON
O PODSTICAJIMA U PRIVREDI REPUBLIKE SRPSKE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se vrste podsticaja u privredi, korisnici i druga pitanja od značaja za ostvarivanje prava na podsticaje u privredi Republike Srpske.

Član 2.

Cilj donošenja ovog zakona je unapređivanje poslovanja i konkurentnosti privrede Republike Srpske putem podsticanja povećanja plata zaposlenih radnika, ulaganja u unapređenje tehnološkog nivoa i prelazak privrede na zelenu i cirkularnu ekonomiju, kao i obezbjeđenja investicija.

Član 3.

(1) Pojmovi korišćeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1) privredni subjekti su privredna društva i samostalni preduzetnici sa sjedištem u Republici Srpskoj, kao i poslovne jedinice privrednih društava čija su sjedišta izvan Republike Srpske,

2) radnik je fizičko lice koje je po osnovu ugovora o radu zaposleno u privrednom subjektu i prijavljeno u Jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa,

3) plata podrazumijeva novčanu naknadu koja se ostvaruje u skladu sa propisima kojima se uređuju radni odnosi,

4) podsticaji su novčana sredstva koja se dodjeljuju privrednim subjektima.

(2) Gramatički izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu za označavanje muškog ili ženskog roda podrazumijevaju oba pola.

Član 4.

(1) U smislu ovog zakona, vrste podsticaja su:

1) podsticaji za povećanje plate zaposlenih radnika u privrednim subjektima (u daljem tekstu: podsticaj za povećanje plate),

2) podsticaji za ulaganja u unapređenje tehnološkog nivoa i prelazak privrede na zelenu i cirkularnu ekonomiju (u daljem tekstu: podsticaj za ulaganja),

3) podsticaji za investicije od posebnog značaja (u daljem tekstu: podsticaj za investicije).

(2) Osim podsticaja iz stava 1. ovog člana, u posebnim propisima mogu se utvrditi uslovi, namjene, kriterijumi, postupak i organ nadležan za donošenje propisa i ostvarivanje prava na podsticaje za pojedine privredne grane i djelatnosti.

Član 5.

(1) Korisnici podsticaja iz člana 4. ovog zakona mogu biti isključivo privredni subjekti, a zahtjevi drugih podnosilaca koji nemaju status privrednog subjekta odbacuju se kao nedopušteni.

(2) Ministarstvo privrede i preduzetništva (u daljem tekstu: Ministarstvo), uz saglasnost Vlade Republike Srpske (u daljem tekstu: Vlada), posredstvom plana korišćenja sredstava, utvrđuje obuhvat korisnika kojima se dodjeljuju podsticaji za određenu poslovnu godinu.

(3) Obuhvat korisnika podsticaja iz stava 2. ovog člana utvrđuje se u skladu sa propisom kojim se uređuje klasifikacija djelatnosti.

Član 6.

(1) Podsticaji iz člana 4. ovog zakona ne dodjeljuju se privrednim subjektima u kojima je Republika Srpska, odnosno jedinica lokalne samouprave direktno ili indirektno vlasnik kapitala više od 50%.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, podsticaji iz člana 4. ovog zakona mogu se dodijeliti pravnim licima čija je pretežna djelatnost, u skladu sa propisom kojim se uređuje klasifikacija djelatnosti, iz Područja C – Prerađivačka industrija i Područja I – Djelatnost pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane, hotelijerstvo i ugostiteljstvo.

Član 7.

(1) Podsticaj za povećanje plate iz člana 4. stav 1. tačka 1) ovog zakona obuhvata dodjelu dijela novčanih sredstava po osnovu više plaćenih doprinosa na povećanje plate radnika u obračunskom periodu.

(2) Obračunski period za koji se utvrđuje povećanje plate radnika kod privrednog subjekta je šest mjeseci (u daljem tekstu: obračunski period), od kojih prvi period traje od 1. januara do 30. juna, a drugi period od 1. jula do 31. decembra u toku jedne poslovne godine.

(3) Povećanje plate u smislu ovog zakona je razlika isplaćene plate radniku u obračunskom periodu i početnog iznosa plate.

Član 8.

(1) Početni iznos za utvrđivanje povećanja plate radnika je prosječna isplaćena plata radnika iz prethodne poslovne godine.

(2) Privredni subjekt može ostvariti pravo na podsticaj za povećanje plate samo za radnike sa kojima je zasnovao radni odnos najkasnije do 1. decembra prethodne poslovne godine u odnosu na obračunski period za koji se podnosi zahtjev za podsticaj.

(3) Vlada, na prijedlog Ministarstva, donosi uredbu kojom se uređuju uslovi, kriterijumi, postupak ostvarivanja prava na podsticaj za povećanje plate radnika, kao i druga pitanja od značaja za ovaj postupak.

Član 9.

(1) Podsticaj za ulaganja iz člana 4. stav 1. tačka 2) ovog zakona obuhvata novčana sredstva koja se dodjeljuju privrednom subjektu za ulaganja u unapređenje tehnološkog nivoa i prelazak privrede na zelenu i cirkularnu ekonomiju, s ciljem povećanja konkurentnosti, održivog razvoja i privrednog rasta.

(2) Podsticaji za ulaganja namijenjeni su za nabavku savremene tehnologije i opreme, razvoj proizvoda, inovacije, digitalizaciju i druga ulaganja u pravcu uspostavljanja principa održivog razvoja.

(3) Vlada, na prijedlog Ministarstva, donosi uredbu kojom se uređuju uslovi, kriterijumi i postupak ostvarivanja prava na podsticaj za ulaganja, kao i druga pitanja od značaja za ovaj postupak.

Član 10.

(1) Podsticaj za investicije iz člana 4. stav 1. tačka 3) ovog zakona dodjeljuje se za realizaciju projekata od posebnog značaja za Republike Srpsku.

(2) Projekte iz stava 1. ovog člana odobrava Vlada primjenjujući kriterijume koji se odnose na efekat njihove realizacije, kao što su:

- 1) novo zapošljavanje,
- 2) vrijednost investicija,
- 3) ravnomjerni regionalni razvoj,
- 4) drugi ekonomsko-socijalni pokazatelji.

(3) Vlada, na prijedlog Ministarstva, donosi uredbu kojom se uređuju uslovi, kriterijumi i postupak ostvarivanja prava na podsticaj za investicije, kao i druga pitanja od značaja za ovaj postupak.

Član 11.

(1) Ministarstvo vodi registar podsticaja koji se dodjeljuju na republičkom i lokalnom nivou, s ciljem podsticanja privrednih aktivnosti.

(2) Vlada donosi uredbu kojom se uređuju sadržaj, postupak upisa u registar, način vođenja i druga pitanja u vezi sa registrom podsticaja u Republici Srpskoj.

Član 12.

Nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega vrši Ministarstvo.

Član 13.

Vlada, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, donosi:

- 1) Uredbu o dodjeli podsticaja za povećanje plate radnika (član 8. stav 3),
- 2) Uredbu o dodjeli podsticaja za ulaganja (član 9. stav 3),
- 3) Uredbu o dodjeli podsticaja za investicije od posebnog značaja (član 10. stav 3),
- 4) Uredbu o Registru podsticaja u Republici Srpskoj (član 11. stav 2).

Član 14.

Do donošenja podzakonskih propisa iz člana 13. ovog zakona primjenjivaće se podzakonski propisi doneseni na osnovu Zakona o podsticajima u privredi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 52/19, 78/20, 37/22 i 56/22), a koji nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Član 15.

(1) Postupak dodjele podsticaja za povećanje plate za obračunski period od 1. jula 2024. godine do 31. decembra 2024. godine sprovodi se u skladu sa odredbama Zakona o podsticajima u privredi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 52/19, 78/20, 37/22 i 56/22).

(2) Na obligacione odnose uspostavljene po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona primjenjuju se uslovi i pravila iz tih propisa.

Član 16.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o podsticajima u privredi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 52/19, 78/20, 37/22 i 56/22).

Član 17.

Ovaj zakon objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srpske“, a stupa na snagu 1. januara 2025. godine.

Broj:
Datum:

PREDSJEDNIK
NARODNE SKUPŠTINE

Nenad Stevandić

OBRAZLOŽENJE
PRIJEDLOGA ZAKONA O PODSTICAJIMA U PRIVREDI
REPUBLIKE SRPSKE

(po hitnom postupku)

I USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje zakona sadržan je u Amandmanu XXXII na član 68. t. 6. i 8. Ustava Republike Srpske, prema kojima, između ostalog, Republika Srpska uređuje i obezbjeđuje svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine, pravni položaj preduzeća i drugih organizacija, osnovne ciljeve i pravce privrednog razvoja, te politiku i mjere za usmjeravanje razvoja, kao i u članu 70. stav 2. Ustava Republike Srpske, kojim je utvrđeno da Narodna skupština Republike Srpske donosi zakone, druge propise i opšte akte.

II USKLAĐENOST SA USTAVOM, PRAVNIM SISTEMOM I PRAVILIMA NORMATIVNOPRAVNE TEHNIKE

Prema Mišljenju Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo, broj: 22.03-020-2891/24 od 18. novembra 2024. godine, ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u Amandmanu XXXII na član 68. t. 6, 8. i 18. Ustava Republike Srpske, prema kojima Republika uređuje i obezbjeđuje pravni položaj preduzeća i drugih organizacija, osnovne ciljeve i pravce privrednog i tehnološkog razvoja, politiku i mjere za usmjeravanje razvoja, kao i druge odnose od interesa za Republiku. Takođe, prema članu 70. Ustava, Narodna skupština donosi zakone, druge propise i opšte akte.

Ova materija do sada je bila uređena Zakonom o podsticajima u privredi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 52/19, 78/20, 37/22 i 56/22). Imajući u vidu vremenski period primjene navedenog zakona, po navodima obrađivača, razlozi za donošenje novog zakona sa istim nazivom sadržani su u potrebi izmjene njegovih pojedinih rješenja za koja je utvrđeno da su smetnja njegovoj efikasnijoj primjeni.

Ovim zakonom uređuju se vrste podsticaja u privredi, korisnici i druga pitanja od značaja za ostvarivanje prava na podsticaje u privredi Republike Srpske.

Cilj donošenja ovog zakona je unapređivanje poslovanja i konkurentnosti privrede Republike Srpske putem podsticanja povećanja plata zaposlenih radnika, ulaganja u unapređenje tehnološkog nivoa i prelazak privrede na zelenu i cirkularnu ekonomiju, kao i obezbjeđenja investicija.

U skladu sa predloženim rješenjima, ovim zakonom mogu se dodijeliti podsticaji za povećanje plate zaposlenih radnika u privrednim subjektima, podsticaji za ulaganja u unapređenje tehnološkog nivoa i prelazak privrede na zelenu i cirkularnu ekonomiju i podsticaji za investicije od posebnog značaja.

Osnovna razlika između Zakona koji je na snazi i ovog prijedloga odnosi se na promjenu koncepta dodjele podsticaja. Naime, predloženim rješenjima uslovi, kriterijumi i postupak ostvarivanja prava na podsticaje uređuju se uredbom Vlade.

Ovaj sekretarijat konstatuje da je obrađivač, u skladu sa članom 213. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 66/20), naveo razloge za hitno donošenje ovog zakona.

Ovaj sekretarijat uputio je određene sugestije koje su se odnosile na usklađivanje ovog zakona sa pravnim sistemom Republike, na poboljšanje predloženog teksta, kao i na usklađenost sa Pravilima za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 24/14), koje je obrađivač prihvatio i ugradio u tekst Zakona.

Budući da je Republički sekretarijat za zakonodavstvo utvrdio da je ovaj prijedlog usklađen sa Ustavom, pravnim sistemom Republike Srpske i Pravilima za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske, mišljenja smo da se Prijedlog zakona o podsticajima u privredi Republike Srpske (po hitnom postupku) može uputiti dalje na razmatranje.

III USKLAĐENOST SA PRAVNIM PORETKOM EVROPSKE UNIJE

Prema Mišljenju Ministarstva za evropske integracije i međunarodnu saradnju, broj: 17.03-020-2897/24 od 14. novembra 2024. godine, a nakon uvida u propise Evropske unije (EU) i analize odredaba Prijedloga zakona o podsticajima u privredi Republike Srpske, koji se upućuje u skupštinsku proceduru po hitnom postupku, ustanovljeno je da *EU acquis* sadrži izvore koji se odnose na materiju dostavljenog zakona. Predlagač nije vršio usklađivanje Zakona sa identifikovanim izvorom prava EU zbog čega u Izjavi o usklađenosti stoji ocjena „nije usklađeno“.

Identifikovani izvor *EU acquis*-ja predstavlja Regulativa Komisije (EU) 651/2014 od 17. juna 2014. godine o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći spojivih s unutrašnjim tržištem u primjeni članova 107. i 108. Ugovora. Regulativa u svom članu 1. navodi oblasti u kojima je državna pomoć izuzetno dozvoljena. Takođe, ona pojednostavljuje postupak dodjele pomoći budući da se inače Evropskoj komisiji moraju prijaviti sve dodjele državne pomoći i da ih ona mora odobriti, ali za kategorije pomoći iz člana 1. Regulative nije potrebno prijavljivanje. Dakle, glavni cilj ove regulative je smanjenje administrativnog opterećenja na svim nivoima vlasti kako bi se vlade država članica usmjerile na privredni rast, a da pritom ne dođe do narušavanja tržišne konkurencije.

Zakon i Regulativa imaju isti cilj. Član 4. Zakona o podsticajima u privredi Republike Srpske definiše vrste podsticaja na sljedeći način: podsticaji za povećanje plate radnika zaposlenih u privrednim subjektima, podsticaji za ulaganja u unapređenje tehnološkog nivoa i prelazak privrede na zelenu i cirkularnu ekonomiju i podsticaji za investicije od posebnog značaja.

Predlagač smatra da u ovom trenutku, s obzirom na trenutnu fazu u procesu pridruživanja i na ciljeve njenog privrednog razvoja Republike Srpske koji će se, između ostalog, odvijati kroz povećanje plata radnika, nije opravdano, vršiti usklađivanje Zakona sa pomenutom Regulativom. Specifične okolnosti i uslovi poslovanja, te ciljevi unapređenja privrede u Republici Srpskoj usloveli su zakonska rješenja.

IV RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakonom o podsticajima u privredi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 52/19, 78/20, 37/22 i 56/22) uspostavljen je okvir za dodjelu podsticaja privrednim subjektima, a s ciljem povećanja konkurentnosti i produktivnosti privrede u Republici Srpskoj.

Nakon višegodišnje primjene Zakona o podsticajima u privredi Republike Srpske i kontinuiranog praćenja kretanja i trendova, kao i ostalih značajnijih dešavanja u privrednim sektorima i oblastima, te aktivne komunikacije sa poslovnom zajednicom, pokazalo se neophodnim i neodloživim pristupiti izmjenama predmetnog zakona.

Privredno okruženje i uslovi poslovanja konstantno se mijenjaju i stoga zahtijevaju fleksibilniji pristup i reakcije na privredna kretanja u smislu određene vrste podrške privrednicima i blagovremene reakcije.

Evidentno, na kretanja makroekonomskih pokazatelja u privredi u prethodnom periodu, a posebno u toku 2024. godine, značajno su uticala globalna ekonomska kretanja: opšta inflacija, pad ukupne ekonomske aktivnosti i tražnje, što se odrazilo na smanjenje

narudžbi ino partnera prije svega iz Evropske unije, koji su naši najznačajniji spoljnotrgovinski partneri, konkurencija na tržištu, prvenstveno iz azijskih zemalja, kao i uticaj ukrajinske krize i drugih sukoba.

Pored pomenutih eksternih negativnih faktora, naši privrednici ističu kao značajan problem i pitanje dostupnosti kvalitetne radne snage, s obzirom na to da je fluktuacija iste intenzivna u zemlje Evropske unije.

S tim u vezi, analiziran je postojeći zakon koji precizno propisuje detalje koji ograničavaju i onemogućuju blagovremenu reakciju na određene privredne probleme, a što je po prirodi materija koja se reguliše podzakonskim aktima. Uz to, pojednostavljaju se određene formulacije i izrazi koji će biti jasniji za privrednike, a time se olakšava primjena i omogućava da se privrednici znatno više uključuju u kreiranje podsticajnih mjera.

Pored toga, namjena podsticajnih sredstava usklađuje se sa savremenim evropskim trendovima, te se pored dosadašnjeg podsticaja za direktna ulaganja koji je bio namijenjen samo za uvođenje savremenih tehnologija uvodi i podrška prelasku privrede na zelenu i cirkularnu ekonomiju, što je neophodno našim privrednicima, posebno izvoznicima kako bi svoje proizvode mogli plasirati na sve zahtjevnije evropsko tržište.

S tim u vezi, ovim zakonom predlaže se izmjena naziva dosadašnje dvije vrste podsticaja, i to: podsticaji za direktna ulaganja mijenjaju naziv u podsticaji za ulaganja u unapređenje tehnološkog nivoa i prelazak privrede na zelenu i cirkularnu ekonomiju, a za podsticaje za direktna ulaganja od posebnog značaja predlaže se naziv podsticaji za investicije od posebnog značaja.

Kod dosadašnjeg podsticaja za povećanje plate radnika mijenja se koncept za određivanje početnog iznosa plate. Važeći zakon propisuje da je početni iznos plate, koji predstavlja polaznu osnovu za obračun povećanja plate, visina plate radnika za mjesec decembar u prethodnoj poslovnoj godini, koja prethodi obračunskom periodu za koji se podnosi zahtjev za podsticaj. Analiza primjene zakona pokazala je da takav koncept ne uvažava učestale promjene na tržištu rada, te se iz tog razloga predlaže da početni iznos plate bude prosječna visina isplaćene plate radnika u prethodnoj poslovnoj godini.

Pored toga, ovim zakonom mijenjaju se pravila u vezi sa utvrđivanjem uslova i načinom sprovođenja postupka dodjele svih vrsta podsticaja, te se ovi elementi propisuju u podzakonskim aktima, kako bi se isti brže i efikasnije mogli prilagođavati stanju i promjenama na tržištu.

S obzirom na veći broj izmjena koji se preduzima, a imajući u vidu broj ranije izvršenih izmjena u važećem zakonu, u skladu sa članom 59. stav 1. Pravila za izradu zakona i drugih propisa („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 24/14), za normiranje svih predloženih novina pristupilo se izradi novog zakona.

Slijedom iznesenog, razlozi za donošenje ovog zakona sadržani su u potrebi obezbjeđivanja povoljnijih uslova za podsticanje privrede, a s ciljem uspostavljanja održivog privrednog rasta i razvoja, povećanja investicija i očuvanja, odnosno povećanja zaposlenosti u privredi.

V RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Razlog za donošenje ovog zakona po hitnom postupku proističe iz potrebe za što hitnijim djelovanjem u pravcu propisivanja uslova za ostvarivanje prava na podsticaje. Uslove za ostvarivanje prava na podsticaje iz važećeg zakona potrebno je dodatno uskladiti sa stanjem i kretanjima na tržištu, a sve s ciljem postizanja pozitivnog uticaja na unapređenje poslovanja i konkurentnosti privrede Republike Srpske, kao i na smanjenje migracija radne snage iz Republike Srpske.

Iz tog razloga, opšti interes za cijelo društvo je obezbijediti uslove da se podsticajima postižu bolji rezultati i efekti u privredi, kako sa aspekta povećanja plata, tako i u kontekstu povećanja investicionih ulaganja.

Na taj način ovaj zakon ima pozitivan uticaj, kako prema radnicima, u smislu stvaranja preduslova za povećanje njihovih plata, tako i prema privrednim subjektima, kroz stvaranje boljih uslova za ostvarivanje prava na podsticaj. Shodno tome, u opštem je interesu, kako za građane tako i za privredu Republike Srpske, da se ovaj zakon uputi u proceduru po hitnom postupku.

Imajući u vidu navedeno, smatramo da su ispunjene pretpostavke propisane članom 213. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 66/20) da se ovaj zakon usvoji po hitnom postupku.

VI OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Članom 1. propisuje se predmet zakona.

Članom 2. propisuje se da je cilj donošenja zakona unapređivanje poslovanja i konkurentnosti privrede Republike Srpske.

Članom 3. definišu se pojmovi koji se koriste u zakonu.

Članom 4. propisuju se tri vrste podsticaja, i to: podsticaji za povećanje plate zaposlenih radnika, podsticaji za ulaganja u unapređenje tehnološkog nivoa i prelazak privrede na zelenu i cirkularnu ekonomiju i podsticaji za investicije od posebnog značaja.

Član 5. propisuje da korisnici podsticaja mogu biti isključivo privredni subjekti i da Ministarstvo privrede i preduzetništva, uz saglasnost Vlade, posredstvom plana korištenja sredstava, utvrđuje obuhvat korisnika kojima se dodjeljuju podsticaji za određenu poslovnu godinu.

Član 6. propisuje da se podsticaji ne odobravaju privrednim subjektima u kojima je Republika Srpska, odnosno jedinica lokalne samouprave vlasnik većinskog kapitala, osim pravnih lica čija je pretežna djelatnost Prerađivačka industrija i Djelatnost pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane, hotelijerstvo i ugostiteljstvo.

Čl. 7. i 8. propisuju podsticaj za povećanje plate radnika, obračunski period za koji se utvrđuje povećanje plate radnika i početni iznos za utvrđivanje povećanja plate radnika.

Član 9. propisuje podsticaje za ulaganja u unapređenje tehnološkog nivoa i prelazak privrede na zelenu i cirkularnu ekonomiju.

Član 10. propisuje podsticaje za investicije od posebnog značaja za Republiku Srpsku koji se dodjeljuju za realizaciju projekata koje odobrava Vlada sa stanovišta rezultata i efekata njihovog sprovođenja.

Član 11. propisuje vođenje registra podsticaja koji se dodjeljuju na republičkom i lokalnom nivou.

Član 12. propisuje da Ministarstvo privrede i preduzetništva vrši nadzor nad primjenom zakona i propisa donesenih na osnovu njega.

Član 13. propisuje podzakonske akte koji se donose na osnovu zakona.

Čl. 14. i 15. definisani su rokovi za donošenje novih podzakonskih akata i rokovi važenja ranijih podzakonskih akata.

Član 16. propisuje prestanak važenja trenutno važećeg zakona.

Član 17. propisuje da zakon stupa na snagu 1. januara 2025. godine.

VII FINANSIJSKA SREDSTVA I EKONOMSKA OPRAVDANOST DONOŠENJA ZAKONA

Potrebna finansijska sredstva biće usklađena sa planiranim i raspoloživim sredstvima iz Budžeta Republike Srpske.

Незванични прецишћени текст